RUSKI INWALID

No. 126.

NIEDZIELA. 30 Maia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królestwo Polskie. z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Angliia. Hiszpaniia.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 30 Maia.

Radca Stanu rzeczywisty *Engelhart*, dyrektor liceum Cesarskiego w Carskiem siele, nayłaskawiey mianowanym został kawalerem orderu *S. Włodzimierza* wielkiego krzyża 2 klassy.

Pani *Katalani*, iey śpiew i wszystko co do niey należy, zaymuią teraz cały piękny świat stolicy tuteyszey. Pierwsza rozmowa spotykaiących się zwyczaynie się poczyna do zapytania: »A cóż, słyszałeś *Katalani*?« kiedy ten co odpowiada, powie że słyszał, rozmowa dosyć trwa krótko, i kończy się kilku westchnieniami, wykrzykami i t. p., lecz niechże kto powie że niesłyszał, zaraz tysiąc westchnień dwa razy tyle wymówek i narzekań, słowem lituią się nad takim, jak nad nieszczęśliwą ofiarą zawistnego losu, który mu tego niepozwolił szczęścia. Cóż dopiero mówić o artystach naszych, których łaskawa publiczność przez nieskąpe oklaski wprawiła była w wysokie o sobie mniemanie: zdaie się, iż każdy im teraz powtarza znaiomy wiersz *Naruszewicza*: »*Zgasłeś iak klecha przed organistą móy panie gilu i t. d.*» . . .

z Mohilowa białoruskiego 20 Maia.

Jego Cesarzewicowska Mość Wielki Xiąże *Mikołay* przejechał przez miasto nasze dnia wczorayszego o godzinie 4tey z rana i w zupełnem zdrowiu udał się po trakcie ku Bobruyskowi.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 29 Maia.

Homilia czyli Mowa Duchowna podczas Ingressu JW. Szczepana Hołowczyca, *Arcy-Biskupa Warszawskiego, Prymasa i Senatora Królestwa Polskiego, miana w Kościele Archikatedralnym Warszawskim, dnia 11 Maia 1820 roku.*

Łaskawe przez Naypotężnieyszego Cesarza

wszech Rossyy, Króla naszego wyniesienie mnie na stopień Arcy-Biskupa Warszawskiego i Prymasa Królestwa Polskiego, oraz przez *Piusa VII* piastuiącego namiestniczą władzę prawodawcy Boga *Jezusa Chrystusa* na tymże stopniu nadane mi potwierdzenie; włożyły na mnie przodkowanie Duchowieństwu Polskiemu. Lecz cóż ten przodkuiący stopień znaczy? oto nie wyniosłość nad innych, ale podniesienie ducha ku Niebu; oto pierwszeństwo w usłudze wiernym Chrystusowym Pasterstwu memu poruczonym; oto kierunek pilnego sprawowania Kapłanskich powinności naszych; oto dozór nad wspólnem pełnieniem przez nas cnot chrześciańskich i moralnych O cóż to za obowiązki spływaią na moie urzędowanie.

Naymilsi w Chrystusie Bracia! pracuiący w winnicy Chrystusowey, nie iesto dzieło iedney osoby ani kilku; lecz ile nas iest powołanych do tego stanu duchow ego, tyle się liczy wspólników w tym świętym zawodzie. My Biskupi was prowadzić powinniśmy, ale zwycięztwo wiary i prawd wiecznych przez opowiadanie onych wspólnie od Nas i od Was zawisło. Pamiętne są słowa cnotliwego Monarchy naszego abyśmy nauką i przykładem cnot ludowi powinności religiyne i moralne wskazywali. Trzeba nam do tego dzieła gruntowney nauki i wyrozumiałey gorliwości, trzeba wytrwania w pracy i ufności w łasce Bożey.

Rozciąga nasz Monarcha nad duchownemi nauczycielami ludu wysoką swą opiekę a ile w tym czasie, kiedy oziębłość świata i odwrócenie się iego od nas, dąży do osłabienia nauki Chrystusowey, kiedy niewierność wprowadza maxymy niezgodne z prawdami nieba. W tym stanie rozwolnionych umysłów, przezorny Monarcha, nietylko doczesnem ale i wiecznem pobudzony dobrem ludów, mocnieysze czuie powody do wspierania tey cudowney budowy Wiary Świętey na posadzie nieomylnego obiawienia wyniesioney; szanuie Sam Religiią, daie przykład pobożności, i dobroczynnem opatrzeniem obdarza tęyże Religii Ministrów.

Natchnięty z nieba Monarsze Namiestnik Jego, i sam z siebie przeięty świętością religii i władzą Namiestniczą kieruiąc dzieło Rządowe Królestwa, czuwa razem nad nieskażeniem tęyże religii, daie przykład cnot, które ona zaleca, szczególną osobom duchownym okazuie względność i znaczenie. Znamie bohatyrskie na nim męztwa i ofiar oyczystych każe Go czcić osobistem uwielbieniem, Jego dostępność na tym dostoynym urzędzie nymuie serca odchodzących. Równie wysokiemi przymiotami obdarzony, Minister trzymaiący ster nad wydziałem religiynym i oświecenia publicznego, wiedząc dobrze, iż wszystkie nauki bez religii są słabe i upadaią, zaleca wpaiać w młode umysły boiaźń Bożą, cnoty religiyne i obyczayność, i w tymto widoku wskazał w wiekopomnem swem dziele o wymowie przezorne prawidła opowiadania dzielnie słowa Bożego.

Lecz któraż nauka dokładniey wyłuszcza powinności człowieka względem Boga, względem nas samych i względem bliźnich naszych iak Chrześciańska? ta uczy nas czcić Boga, sposobem od samegoż Boga obiawionym, przez Chrystusa iego Apostołów opowiadanym, a następnie przez Kościół święty nieodmiennie powtarzanym. Nauka Chrześciańska podnosi człowieka do wyższych Mu przeznaczeń, porywa umysł iego od ziemskich zmysłności ku wiecznym przybytkom. Ta trwoży sumienia fałszywie przystępuiących w Imie Boga do przysięgi. Ta sądem Bożym gromi rozwiązłe życie. Ta wzmacnia powinność szanowania rodziców i wyższych nad Nami; nakazuie bydź posłusznemi władzom od Boga na ziemi ustanowionym nietylko przez boiaźń ich mocy, ale i przez powinność sumienia, *niemasz bowiem władzy* mówi Paweł S. *tylko od Boga.* Nauka Chrześciańska formuie dobrych obywatelów, wiernych poddanych, sług cierpliwych, wraża nam wyrozumiałość w znoszeniu często nieprzyiemności od równych nam, a ludzkość i łagodność względem niższych od nas. Nauka Chrześciańska zaleca urzędom bydź nieskażonemi, litościwemi, utrzymuie pokoy między familiami; nietylko zabrania przywłaszczać dobro cudze, ale potępia zawistność oka, względem szczęścia bliźnego, a dla biednych z własney pomyślności udzielać zasiłku przepisuie; każe nawet dobrze czynić tym, co nas nienawidzą, błogosławić tym co nam złorzeczą; słowem, chce abyśmy mieli z całym rodem ludzkim iedno serce i duszę. Kiedyż i które maxymy filozofów mogły się zbliżyć do tak wysokiey nauki? któreż się zrównały z tą ustawą Chrześciańską z wysokości nam zesłaną? ta iest wszystkim ludziom dogodną, ktokolwiek ma czułość i zastanowienie rozumu nad cudownem obiawieniem wiary naszey. Tego obiawienia nauka niesie na całą ziemię iednęż prawidła życia, każe nam bez różnicy wszystkich

ludzi kochać tak iak nas samych; słowem, nauka chrześciańska ogłasza nieomylne środki w drodze prowadzącey nas do wieczney szczęśliwości.

Wielki Boże! day nam dar i siły opowiadać tę tak świętą religią; napełniay nas rozsądkiem i przezornością, prowadź nas krokami roztropności, wrażay wszystkim stanom ludzkość, dostępność i łagodność. *Uczcie się odemnie*, mówi Zbawiciel, *albowiem iestem łagodnym i pokornym w sercu.* Day Panie łaskę Twą ludom, aby słuchali skutecznie zostawioney Twey na ziemi nauki, a stosownie do niey pełnili wiernie swe obowiązki.

Godny Dziekanie pierwsze w gronie tey Archikatedry trzymaiący mieysce, dziękuię Ci z serca za Twe wyrazy tu wynurzone dla moiey osoby względne. Pomiiam należne Ci oświadczenie moiego dla Ciebie szacunku, nie wyrażam szczególnych zalet Twoich, bo tu z urzędu mówię, z którego wzywam Ciebie i całe grono tey Metropolitalney Kapituły, w którey miałem sobie za ozdobę bydź przez trzydzieści i dziewięć lat współbratem. Wzywam całe Duchowieństwo tey Metropolii i lud w tey świątyni obecny; wzywam wszystkich Pasterstwem moiem obiętych oraz wszystkich wiernych Chrystusowych; łączmy się miłością Boga i bliźniego, bierzmy z Oyca S. *Piusa VII* w czynach naszych wzór męztwa, wytrwania, a razem i roztropney powolności. *Patrz i czyń za przykładem który tobie na górze iest wskazany* tak Bóg do *Moyżesza* mówił. Słowem, łączmy się iednym duchem i nauką świętey religii naszey abyśmy w tem życiu cnotami przygotowani, łaską Sakramentów Świętych umocnieni, prędzey czy później doszli szczęśliwie do kresu wszystkim śmiertelnym zamierzonego.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Angliia.

z Londynu, 19 Maia.

Dnia wczorayszego iako w rocznicę urodzin Królowey żadne sądownictwa niemiały swoich posiedzeń.

Kawaler *Wasalli* koniuszy Królowey przybył tu w przeszły Wtorek w nocy z depeszami od Nayiaśnieyszey Pani z Jenewy. Odbył tę drogę w czterv dni, a dopełniwszy poleceń które mu były dane, wczora w nocy wyiechał z tuteyszey stolicy, chcąc iescze spotkać Królowę w drodze.

Hunta odwieziono wczora do więzienia Ilchesterskiego pod konwoiem woiennym. (Szczęśliwa droga!

John *Banks* dla słabości zdrowia i wycięczonych sił przez starość, ma zamiar złożyć urząd prezesa towarzystwa naukowego królewskiego. Wyznać należy iż trudno będzie znaleść dostoynego następcę tego zewszech względów światłego i znakomitego męża.

W szkole herfordskiey docieczono znowu 12go b. m. złośliwego zamysłu podpalania. Podeyrzenie padło na iednego z śpiewaków katedry tameczney, chłopca 16 letniego, i chociaż zupełnie przekonywaiących niema iescze dowodów; osadzono go przecież w więzieniu nim sprawa porządnie rozebraną będzie.

Według rapportów podanych parlamentowi wszystkie wydatki na woyska, które rzeczywiście były pod bronią, wynoszą 6,807,487 funtów szterlingów, 6 szylingów i 6 pensów cała siła zbroyna składa się z 112,485 żołnierza włączaiąc w to i 19,899 znayduiących się w Indyiach, ten odział utrzymywany iest całkowicie kosztem kompanii wschodnio-indyyskiey, która w roku ninieyszym musi wydać na porządne iego utrzymanie 647,907 funtów szterlingów 13 szylingów i 3 pensy. Wszystkie wydatki na siłę morską wynoszą w roku ninieyszym 2,216,746 funtów szterlingow, 3 szylingi i 11 pensów.

Znaiomy wierszopis *Sir Walter Scoot*, powrócił do swey rodzinney krainy w Szkocyi a to nawet tak pośpiesznie, iż w godzinę po 10 mil angielskich uieżdżał. Jak się zdaie przyczyną tey śpieszności był zamiar wydania zamąż córki koniecznie przed 30 Kwietnia, rozumie bowiem iż miesiąc may niepomyślny iest dla godów małżeńskich i w tem odwołuie się do przykładu nieszczęśliwey Maryi *Stuard*, która rzeczywiście w pomienionym miesiącu śluby małżeńskie zawarła.

Właściciele niektórzy królestw połączonych znaiomi pod nazwaniem: *Lords of the Manor* oddawna maią prawa znaydować się przy koronacyiach Królow i pełnić niektóre obrzędy. Z tego to powodu Król mianował osobną kommissyią, która takowe ich prawa przeyrzeć powinna. Dnia wczorayszego odbyła ona pierwsze swe posiedzenie w iedney z galeryi parlamentu wyższego gdzie Hrabia *Harrowby* był prezesem. Skoro herold odczytał proklamacyią Królewską, sekretarz prywatny Pan

Boltan oddał prezesowi kilka papierów opieczętowanych, które na tem pierwszem posiedzeniu iescze niebyły otwierane. Za czem pełnomocnicy pomienionych właścicieli podali swe prozby. Hrabia *Abergavenny* iako właściciel maiętności *Scoulton*, dowodził, że do niego należy urząd pierwszego krayczego i że sam on lub zastępca przez niego wyznaczony, powinien spełniać ten obowiązek, a następnie wszystko co z pieczystego i mięsiewa pozostanie, ma bydź iego własnością. Popieraiąc słuszność tey pretensyi przywodził za przykład swoich przodków, którzy pełnili ten obowiązek począwszy od koronacyi Królowey Anny, aż do podobney Króla *Jerzego III*. Właściciel maiętności *Eston*, z podobnąż odezwał się pretensyią, a kapelani i dyiakonowie westminsterscy dowodzili, że oni powinni bydz pomocnikami w tey czynności; Mer i obywatele Oxfordscy funduiąc się na dawnych przywileiach, utrzymywali, że spolnie z Merem Londynu maią bydz podczaszemi i nalewać napoy Królowi, a za to w nagrodę powinni otrzymać trzy puhary klonowe. Xiąże *Norfolk* sukcessyyny marszałek Anglii, oswiadczał pretensyią do urzędu wielkiego podczaszego, a razem i do naypięknieyszego złotego kubka z nakrywką: podobnież i wszystkie pozostaiące na stole i w piwnicach naczynia wyłączywszy złote i srebrne, niemniey też i wszystkie pozostałe od uczty wina i napoie według dawnych przywileiów, do niego należeć maią. Tenże Lord iako właściciel maiętności *Worxeb* w brabstwie Bittingham domagał się, aby mu pozwolono włóżyć Królowi rękawiczkę na rękę prawą i trzymać ią wtenczas, gdy Monarcha będzie miał w niey berło. Koniuszy Królewski Xiąże *Montrose* domagał się, aby mu pozwolono nieść przed Królem iego złote ostrogi i znaydować się w kościele przy myciu naczyń srebrnych używanych pod czas koronacyi, a późniey wszystko to iak swoią własnąć zabrać.—Drugie posiedzenie tey kommissyi maiące ostatecznie w tych pretensyiach zawyrokować, nastąpi w przyszły czwartek.

Parlament.

Na posiedzeniu wczorayszem Parlamentu wyższego Lord *Kilthorpe* podał prozbę od kupców i rękodzielników birminghamskich. Wyłożony iest w niey iak nayszczegółowiey stan opłakany przemysłu pomienionych kupców i rękodzielników, a razem ciż ludzie usiłuią zwrócić uwagę Parlamentu na swoie położenie i proszą o iak nayrychleysze wsparcie. Po niektórych iescze wnioskach Margrabia *Lausdaune* oświadczył, iż w przeciągu kilku dni poda w tey sprawie przełożenie z swey strony, a szczegolnie zatrudni się środkami, któreby mogły podnieść i rozszerzyć handel zewnętrzny. Przełożenia tego, maiącego nastąpić 26 maia wszyscy niecierpliwie oczekuią; iest bowiem nayważnieyszem ze wszystkich: które od otwarcia teraznieyszego parlamentu rozbierane były. Hrabia *Liwerpool* ma zamiar mówić przy tey zręczności o istotnem teraznieyszem położeniu Anglii, co do rękodzielni, handlu i rolnictwa, a razem szczegółowie wyłożyć przyczyny upadku przemysłu; o których niedawno w niższym parlamencie mówił Pan *Baringh*. Szkodliwe srodki przedsięwzięte ku sciesnieniu handlu naszego, równie iak i sposoby do powrócenia mu dwney obszerności i spręzystości wyłożą się przy tem z należytą dokładnością.

Hiszpania.

z Madrytu, 12 *Maia*.

Kluby konstytucyyne: *Lorenzini* i St. *Sebastian* utracili iuż niemało z członków swoich; lecz za to podobne towarzystwa zawiązaue po rozmaitych miastach na prowincyiach coraz się powiększaią. Klub Sewilski, gdzie iest prezesem znaiomy *Riego*, zbiera się co dzień w wielkim teatrze i liczy więcey 600 członków.

Czynią tu wszelkie przygotowania dla zgromadzenia kortezów, a między innemi wyporządza się przepyszna sala.

Junta barcellońska podała Królowi przełożenie względem zmiany niektórych urzędników, a na ich mieysce mianowania drugich. Wszystkie te przełożenia były przyięte. Jenerał de *Haro* mianowany Jeneralnym Kapitanem Arragonii, ledwie niepadł ofiarą zaiadłości ludu w Saragossie. Mieszkańcy niechcą go mieć swoim naczelnikiem i dla bespieczeństwa pomiescili w cytadelli.

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.